

MEMO van college aan de raad

datum : 13 maart 2012
aan : Gemeenteraad
van : College
onderwerp : Plan van aanpak Herstructurering Wsw regio Alkmaar
Portefeuillehouder : Janina Luttik-Swart
Inlichtingen bij : Eline van Braak

Aanleiding

- Op initiatief van het college als onderdeel van de actieve informatieplicht

Kernboodschap

College wil informatie verschaffen over: het plan van aanpak Herstructurering Wsw regio Alkmaar

Inleiding

De Wet werken naar vermogen (Wwnv) doet een beroep op de veranderkracht en het innovatief vermogen van gemeenten en hun sw-bedrijven. De sw-populatie wordt (landelijk) afgebouwd van 90.000 naar 30.000 mensen in 2057. Dit heeft consequenties voor de huidige bedrijfsvoering van de sw-bedrijven. Om het transitieproces te ondersteunen wordt door de Rijksoverheid een herstructureringsfaciliteit gecreëerd. Het doel van deze faciliteit is om de transformatie richting een efficiëntere bedrijfsvoering van de sector te ondersteunen door een bijdrage te leveren in de herstructureringskosten.

Het PORA Sociaal heeft de projectgroep Regionale Samenwerking Social Zaken opdracht gegeven zorg te dragen voor het tijdig en juist indienen van het herstructureringsplan Wsw bij het ministerie van SZW. De projectgroep heeft hiervoor een regionale werkgroep ingesteld. Deze werkgroep heeft een plan van aanpak opgesteld (zie bijlage), waarin sprake is van een aanpak op korte termijn en lange termijn.

Plan van aanpak

Het tijdspad om te komen tot een herstructureringsplan dat draagvlak heeft is kort: de aanvraag voor de faciliteit moet voor 1 mei 2012 worden ingediend. Vanwege deze krappe planning werken we met een korte en een lange termijn aanpak. Insteek is een technische herstructureringsaanvraag in te dienen en daarna een visie ontwikkelen op het SW bedrijf in relatie tot de WwnV. Belangrijk hierin is dat gemeenteraden zo in een positie worden gebracht dat zij onder beperktere tijdsdruk zorgvuldig keuzes kunnen maken.

- De *korte termijn* aanpak heeft tot doel te komen tot een herstructureringsplan waarmee de regio Alkmaar aanspraak kan doen op de herstructureringsfaciliteit. Dit plan gaat uit van een uitstroom van 3 tegenover een instroom van 1 en de gevolgen hiervan voor de bedrijfsvoering van het SW-bedrijf op de korte termijn. Dit plan wordt voor 1 mei 2012 ingediend bij het ministerie. De regionale werkgroep herstructurering

WSW zal zorg dragen voor het tijdig indienen van het herstructureringsplan Wsw met in acht neming van de criteria en voorwaarden zoals deze in de brief van staatssecretaris De Krom van 15 november 2011 zijn opgenomen. De gemeenteraden worden geïnformeerd over de inhoud van het herstructureringsplan.

- De *lange termijn* aanpak heeft tot doel tot een regionale visie te komen op het hervormen van de SW, als integraal onderdeel van de Wwnv. Hierbij worden ook mogelijkheden onderzocht die liggen in de relatie tussen SW en WMO dagbesteding, bovenregionale samenwerking voor beschut werken en alternatieve scenario's voor in- en uitstroom. Dit visietraject, inclusief het maken van een nieuwe planning voor dit traject, start vanaf half april. De gemeenteraden zullen in dit traject nadrukkelijk worden meegenomen.

Aanvraag herstructureringsfaciliteit

De aanvraag voor de herstructureringsfaciliteit moet bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) worden ingediend door het college van B&W. Het is ook mogelijk dat de gemeenten van de gemeenschappelijke regeling gezamenlijk een aanvraag indienen. De betrokken gemeenten machtigen dan een gemeente die als hoofdaanvrager dient. Bij deze geclusterde aanvraag dienen de overige colleges de aanvraag mede te ondertekenen. De werkgroep Herstructurering WSW regio Alkmaar stelt voor het college van de gemeente Alkmaar te machtigen als hoofdaanvrager voor het aanvragen van de herstructureringsfaciliteit WSW voor de gemeenten in de gemeenschappelijke regeling WNK.

Planning

Op 29 maart wordt het herstructureringsplan voorgelegd aan het PORA Sociaal, waarna het plan begin april aan de verschillende colleges ter besluitvorming en ondertekeningen wordt aangeboden. De gemeenteraden worden per memo geïnformeerd over de inhoud van het herstructureringsplan. Het plan zal half april worden ingediend bij het ministerie van SZW.

Half april start het lange termijn traject om te komen tot een visie op de SW in relatie tot de uitvoering van de Wwnv. Op dat moment zal ook een planning worden gemaakt voor dit traject. In dit traject worden de gemeenteraden nadrukkelijk betrokken.

15 maart 2012	Voorleggen 1 ^e globale concept herstructureringsplan aan PORA SZ
2 april 2012	Advies college aanleveren aan diverse collegesecretariaten
10 april 2012	Besluitvorming colleges inclusief informerende memo aan gemeenteraad over het herstructureringsplan
15 april 2012	Indienen herstructureringsplan min SZW
Vanaf 15 april	Start visietraject op andere scenario's inclusief het maken van een nieuwe planning voor dit traject

Bijlagen

Plan van aanpak Herstructurering Wsw regio Alkmaar

Plan van aanpak aanvraag herstructurering Wsw regio Alkmaar

5 maart 2012

1. Inleiding

Dit document bevat het plan van aanpak om te komen tot de herstructureringsaanvraag bij het Rijk voor de Wsw voor 30 april 2012.

Het PORA Sociaal heeft de projectgroep Regionale Samenwerking Sociale Zaken opdracht gegeven zorg te dragen voor het tijdig en juist indienen van het herstructureringsplan Wsw bij het ministerie van SZW. De projectgroep heeft hiervoor een regionale werkgroep ingesteld. In het kader van de verkenning regionale uitvoeringsdienst loopt er een adviestraject o.l.v. Ray Geerling. Daarnaast heeft het GR-bestuur Ernst & Young een onderzoekopdracht verstrekt waarbij wordt onderzocht in welke constellatie het WNK in de toekomst kan gaan functioneren. Alkmaar heeft zich – als grootste financieel risicodragers – laten informeren door bureau Nautus over alternatieve scenario's van in- en uitstroom.

In het plan van aanpak worden bovenstaande ontwikkelingen samengebracht om zo tot een geïntegreerde aanvraag te komen waarin sprake is van een aanpak op korte termijn en lange termijn. Door verschillende omstandigheden is gekozen voor een tweefasemodel. Insteek is een technische herstructureringsaanvraag in te dienen en daarna een visie ontwikkelen op het SW bedrijf ook in relatie tot de WwnV en de hersteltermijn gebruiken om de herstructureringsaanvraag bij te stellen op basis van die visie. Belangrijk hierin is dat gemeenteraden zo in een positie worden gebracht dat zij onder beperktere tijdsdruk zorgvuldig keuzes kunnen maken.

2. Achtergrond

De Wet werken naar vermogen (Wwnv) doet een beroep op de veranderkracht en het innovatief vermogen van gemeenten en hun sw-bedrijven. De sw-populatie wordt afgebouwd van 90.000 naar 30.000 mensen in 2057. Dit heeft ook consequenties voor de huidige bedrijfsvoering van de sw-bedrijven. Om het transitieproces te ondersteunen wordt door de Rijksoverheid een herstructureringsfaciliteit gecreëerd.

Het doel van deze faciliteit is om de transformatie richting een efficiëntere bedrijfsvoering van de sector te ondersteunen door een bijdrage te leveren in de herstructureringskosten. Het Rijk stelt daarvoor in de periode 2012-2018 400 miljoen euro beschikbaar. De regio Alkmaar kan aanspraak doen op ongeveer 3,9 miljoen euro, met als voorwaarde dat daar bovenop 25% eigen bijdrage door de gemeenten wordt gerealiseerd. De faciliteit wordt in tranches tot 2018 uitgekeerd en is gekoppeld aan de behaalde resultaten.

De herstructureringsfaciliteit heeft alleen betrekking op de aanpassing van de uitvoering van de Wsw en daarmee gepaard gaande kosten. Het budget mag niet worden ingezet voor exploitatietekorten.

3. Indienen aanvraag

Het college van B&W doet de aanvraag. Het is ook mogelijk dat de gemeenten van de gemeenschappelijke regeling een aanvraag indienen. De gemeenten machtigen dan een gemeente die als hoofdaanvrager dient. Bij deze geclusterde aanvraag dienen de overige colleges de aanvraag mede te ondertekenen.

Voorstel:

1. Alkmaar als hoofdaanvrager aan te wijzen middels een collegebesluit hierover van de 8 gemeenten;
2. Het PORA Sociaal aan te wijzen als gedelegeerd bestuurlijk verantwoordelijk voor de monitoring en bijsturing. Hier eventueel in de toekomst een bestuurlijke commissie voor in te stellen;
3. De werkgroep opdracht te geven de aanvraag te monitoren (tot 2018) en eventueel in opdracht van het PORA bij te stellen.

4. Voorwaarden Rijksoverheid aanvraag

De procedure voor de aanvraag herstructureringsfaciliteit is nauwkeurig beschreven. Een plan moet in ieder geval omvatten:

- Een onderbouwing van de noodzaak tot herstructurering van de uitvoering van de Wsw in de regio Alkmaar;
- Een beschrijving van de ambitie van de betreffende gemeenten voor het financiële resultaat van het plan
 - De output van het plan is helder gedefinieerd in termen van concreet meetbare (financiële) resultaten;
 - De resultaten worden weergegeven in een tijdpad. Het plan maakt duidelijk welke resultaten op welk moment behaald zijn; het beschrijft de gewenste resultaten in 2018 en de resultaten in de tussenliggende jaren. Daarbij kan sprake zijn van een korte(re) termijndoelstelling met een specifiek karakter en een lange(re) termijndoelstelling met een meer globaler karakter. Dit laat ook ruimte voor tussentijdse bijstellingen van het plan.
- Een beschrijving van de voorgenomen maatregelen en een onderbouwing van de herstructureringskosten;
- Een begroting voor deze kosten. Daarbij dient rekening te houden dat het trekkingsrecht gemaximeerd is tot ongeveer 3,9 miljoen euro.
 - Op basis van de taakstelling 2012 wordt een trekkingsrecht per gemeente uit de faciliteit vastgesteld.
 - De bekostiging uit de faciliteit wordt gemaximeerd op 75% van de herstructureringskosten. De overige kosten dienen door de gemeenten zelf te worden gedragen (cofinanciering),
- Een beschrijving van de governance-structuur van het transitieproces: aansturing escalatiemogelijkheden en overlegstructuur. Daarbij gaat het om de relatie tussen

de gemeenten en het sw-bedrijf. Hieronder valt ook de verantwoordingsstructuur: wie monitoort en wie stuurt bij.

- Een beschrijving van de risico's voor het realiseren van de doelstellingen en de beheersmaatregelen wanneer risico's zich voordoen. Het gaat dan niet alleen om financiële risico's, maar bijvoorbeeld ook om bestuurlijke risico's.

Voorstel:

1. Aanpak op te splitsen in een korte termijn en lange termijn. Dit om dat uitwerking van bijvoorbeeld scenario's, relatie WMO dagbesteding en bovenregionale samenwerking meer tijd vragen. Het korte termijn scenario gaat uit van 3 oud uitstroom en 1 oud instroom. De herstructureringsaanvraag wordt daarop gebaseerd met daarin vermeld wat hiervan de gevolgen zijn voor de bedrijfsvoering van het SW-bedrijf voor de korte termijn.

Voor de lange termijn dient (op korte termijn) een visie worden ontwikkeld op het SW-bedrijf en welk scenario (bijv. 3 oud eruit, 1 nieuw erin / 3 oud uistroom en 3 instroom van oud naar nieuw en 4 instroom nieuw) met de daarbij behorende inzet van instrumenten noodzakelijk is om dit te bereiken. De hersteltermijn wordt gebruikt om daadwerkelijk richting te bepalen.

2. In de korte termijn aanpak helderheid te geven over hoe om te gaan met de 30 SE buitenwachters.
3. De bovengenoemde gefaseerde aanpak geldt ook voor de governance-structuur;
4. Inzet van bestaande middelen gebruiken als co-financiering
5. Risicobeschrijving te hanteren zoals wordt gebruikt bij projectmatige aanpak

5. Bestuurlijke vraagstelling

De door het Rijk geformuleerde voorwaarden voor de aanvraag van de herstructureringsfaciliteit leiden tot de onderstaande bestuurlijke afwegingen.

- Hoe zorgen we voor de realisatie van de uitfasering van Wsw-ers. Voor elke 3 mensen die (natuurlijk) uitstromen, moet er minimaal 1 sw' er instromen. Welke mogelijke alternatieven zijn er? Kunnen we dit in scenario's weergeven?
- Hoe lossen we het financieringstekort binnen het Participatiebudget op dat ontstaat doordat de rijksbijdrage per SE WSW in 2015 daalt tot € 22.050 (gemiddelde loonkosten zijn momenteel € 27.000? Hoeveel budget is er, binnen de verschillende scenario's nog beschikbaar voor de overige doelgroep WwNV?
- Wat bieden we in de toekomst aan welke doelgroepen? Welke mogelijkheden zijn er voor de verschillende doelgroepen? Welke rol krijgt het huidige SW-bedrijf hierin?
 - o Richt het huidige sw-bedrijf zich alleen op de Wsw-doelgroep beschut werken (doelgroep 20-40% loonwaarde)?
 - o Richt het huidige sw-bedrijf zich ook op re-integratie van de doelgroep 40-80% loonwaarde?
 - o Richt het huidige sw-bedrijf zich ook op re-integratie van de toekomstige doelgroep WwNV?

- Welke consequenties hebben bovenstaande keuzes voor de bedrijfsvoering van het SW-bedrijf?
- Welke mogelijkheden biedt bovenregionaal samenwerken in het kader van beschut werken?

Voorstel:

1. Akkoord te gaan met bovengenoemde vraagstelling
2. Kennis te nemen van de scenario's van Ernst & Young
3. Kennis te nemen van de verschillende scenario's voor uit- en instroom van bureau Nautus
4. De werkgroep herstructurering de opdracht te geven dit uit te werken in een aanvraag herstructureringsfaciliteit korte termijn en een doorkijk te formuleren voor de lange termijn.

6. Op te leveren producten

Er worden vanuit dit project op de korte termijn twee producten geleverd:

- collegebesluit over het indienen van een gezamenlijke aanvraag door de gemeente Alkmaar
- herstructureringsaanvraag met de volgende onderdelen: aanbiedingsbrief, herstructureringsplan en een bijlage met kerngegevens.

7. Projectorganisatie

Begin 2012 is een gemeentelijke werkgroep van start gegaan. Deze werkgroep zal zorg dragen voor het tijdig indienen van het herstructureringsplan Wsw met in acht neming van de criteria en voorwaarden zoals deze in de brief van staatssecretaris De Krom van 15 november 2011 zijn opgenomen.

De werkgroep bestaat uit de volgende deelnemers:

- Marleen Wijnker (voorzitter), gemeente Bergen
- Ivo Tromp, WNK
- Ron van Stiphout, WNK
- Annelies Spork, gemeente Alkmaar
- Leo Bos, gemeente Alkmaar
- Monique Wong-Chung, gemeente Langedijk
- Linda Waltmann, gemeente Heerhugowaard
- Eline van Braak, gemeente Bergen

In de periode tot eind februari 2012 komt de werkgroep wekelijks op de dinsdag bij elkaar. Daarna wordt opnieuw bekeken wat de frequentie van de overleggen is.

8. Tijdsplanning en randvoorwaarden

Datum	Actie	Actienemer
20 februari 2012	Voorleggen Plan van Aanpak aan PORA zodat daarna het herstructureringsplan uitgewerkt kan worden.	

28 februari 2012	Voorleggen voorstel voor hoofdaanvrager transitiegelden in de werkgroep WSW inclusief memo gemeenteraden over plan van aanpak	
12 maart 2012	Voorleggen 1 ^e globale concept herstructureringsplan aan AB/DB WNK	Marleen Wijnker
15 maart 2012	Voorleggen 1 ^e globale concept herstructureringsplan aan PORA	Marleen Wijnker
20 maart 2012	Advies werkgroep transitie gereed	
2 april 2012	Advies college aanleveren aan diverse collegeseCRETARIATEN	Regioambtenaren sociale zaken
10 april 2012	Besluitvorming colleges inclusief informerende memo aan gemeenteraad over het herstructureringsplan	Beleidsmedewerkers soza regio Alkmaar
15 april 2012	Indienen herstructureringsplan min SZW	Gemeente Alkmaar
Vanaf 15 april	Start visietraject op andere scenario's inclusief het maken van een nieuwe planning voor dit traject	Werkgroep WSW

Voorstel:

1. Akkoord te gaan met bovenstaande planning

9. Risico's en beheersing van risico's

Tijdspad:

Het tijdspad om te komen tot een herstructureringsplan dat draagvlak heeft is kort. De planning is strak. Dit betekent dat tegenvallers nauwelijks opgevangen kunnen worden.

Bestuurlijk draagvlak:

De afgelopen periode is onduidelijk en verwarrend geweest als het gaat om de voorwaarden vanuit de regio Alkmaar voor het indienen van de aanvraag. De rol van de gemeenten evenals die van het WNK-bestuur/directie waren niet helder, dit heeft geleid tot vertraging in het proces.

Het WNK heeft Ernst en Young opdracht gegeven een aantal bedrijfsvoeringsscenario's voor hen uit te werken. Vanuit het DB is aangegeven dat het wenselijk zou zijn als dit aansluit bij het kader wat door de gemeenten wordt geschetst. Hierin zit een risico in aansluiting van de twee zaken op elkaar. In een traject met een normaal tijdspad zou eerst een kader worden geschetst waarna je vervolgens onderzoekt welke gevolgen dit zou kunnen hebben op de bedrijfsvoering. In de situatie waarin we ons nu bevinden lopen deze twee zaken naast elkaar en wenselijk is dat deze ook op elkaar aansluiten. In hoeverre dit daadwerkelijk het geval is, is een bestuurlijk risico en kan dus leiden tot vertraging of geen overeenstemming over de herstructurering.

Het risico wordt beperkt door gezamenlijk uit te gaan van een tweefasemodel (korte termijn – lange termijn).

Bedrijfsrisico WNK

De gevolgen van de herstructurering heeft ingrijpende gevolgen voor het WNK. De noodzaak om snel te komen tot een visie op de toekomst is noodzakelijk. Uitstel van besluitvorming heeft grote bedrijfsrisico's voor het WNK.

Financiële risico's gemeenten

Het niet goed oppakken van deze operatie brengt grote financiële risico's voor de gemeenten met zich mee. Ook het bedrijfsrisico van het WNK is feitelijk een risico voor de gemeenten. Indien er financiële knelpunten ontstaan is de gemeente daarbij de eerste waarop een beroep wordt gedaan. Daarnaast is het participatiebudget bestemd voor een grotere groep dan de groep beschut werken. Als de gemeenten hier niet op gaan sturen, wordt het financieel onbeheersbaar.

Ambtelijke capaciteit

Door de ingrijpende ontwikkelingen die de WwnV met zich meebrengt en de tijdsdruk en het tijdsfad wat daarbij hoort ligt er een enorme druk bij de beperkte groep beleidsmedewerkers sociale zaken van de Regio Alkmaar. Er wordt geprobeerd efficiënt met tijd en inzet van mensen om te gaan, maar de hoeveelheid werkzaamheden in relatie tot het tijdstap en de zorgvuldigheid zijn wel een zorgpunt.

Voorstel:

1. Kennis te nemen van de risico's.